

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemiz jeotermal enerji kaynakları açısından oldukça zengin bir ülkedir. Jeotermal kaynak kısaca; yer ısısı demek olup, yer kabuğunun çeşitli derinliklerinde birikmiş ısının oluşturduğu kimyasallar içeren sıcak su, buhar ve gazlardır. Jeotermal enerji ise; yerin derinliklerindeki bu birikmiş olan ısının akışkanlarca taşınarak elde edilen ısı enerjisidir. Jeotermal kaynaklar enerji, ısıtma, termal vb amaçlarla kullanılabilirler.

Jeotermal Enerji Santralleri, son bir yıldır santrallere yakın bölgelerdeki toplu balık ölümleri, binlerce zeytin ve incir ağacının kuruması gibi olaylarla ve geçtiğimiz ay Aydın halkının direnişiyle gündeme geldi.

Ülkemizde ilk jeotermal kaynaklı elektrik üretimi 1983 yılında devlet tarafından kurulan Kızıldere/Denizli sahasında başlamıştır. Elektrik üretimine uygun jeotermal kaynaklar çoğunlukla Batı Anadolu'daki graben sistemlerinde yer almaktadır. Bugün işletmede olan JES'lerin üçte ikisine yakın bir bölümü Aydın'da kurulmuştur.

Jeotermal kaynakların hak sahipliği ve ruhsat hukukunu düzenleyen 5686 sayılı "Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular" Kanunu ile MTA tarafından bulunan sahaların ihale yoluyla yatırımcıya devri mümkün hale getirilmiştir. 2007 yılında özel sektöre verilen teşvik ve enerji alım garantileri ile 2008-2012 yılları arasında gerçekleştirilen ihaleler sonucu 16 adet enerji üretimi için toplam 85 saha ihale edilerek özel sektöre devredilmiştir. Bu dönemde verilen teşviklerle ihalelere saldıran şirketlerin iş yapma yeterlilikleri sorgulanmamıştır.

2007 yılında çıkarılan teşvik yasası ile Aydın'ın %85'i jeotermal işletmelerin kullanımına açılmış, JES şirketleri yasaya dayanarak Aydın'da hoyratça faaliyet göstermektedirler. Aydın Germencik ilçesinde Güriş jeotermal şirketinin mezarlık alanın 20 metre yakınına jeotermal kuyu açması tepkiyle karşılanmış; aynı şirketin yine Germencik'teki faaliyeti 2010 yılındaki TÜBİTAK Raporu ile incelenmiş, santralin toprak ve su kaynaklarını etkilediği görülmüştür.

Geçtiğimiz günlerde Manisa Alaşehir'de meydana gelen jeotermal kuyu patlamasının ardından üzüm bağlarının durumu basına yansımıştır.

Jeotermal kaynaktan elektrik üretimi, en basit anlatımıyla; yeraltına açılan sondaj ile kurulan üretim kuyusundan yüksek ısı ve basınçla gelen jeotermal akışkanın türbin vasıtasıyla elektrik enerjisi üretilmesi ve artık elektrik üretiminde kullanılamayacak kadar soğuyan sıvının, reenjeksiyon kuyusu ile yeraltına geri gönderilmesidir. Teorik düzlemde yapay yollu bir çevrimi ifade eden bu anlatım ile JES sürdürülebilir ve temiz enerji olarak tanımlanabilir; ancak ülkemizde söz konusu örneklerde durumun bu tanımdaki gibi olmadığı açıktır.

Öncelikle bu döngü; yeraltından alınan (yüksek sıcaklıklı) sıvının elektrik üretildikten sonra yeraltına geri gönderilmesi aşamasında kırılmaktadır. Kar hırsı sebebiyle reenjeksiyon kuyusu açmayan ya da açtığı reenjeksiyon kuyusuna ayrıca pompalama yapmak zorunda kalacağından işletmeye almayan santraller, bu kullanım sonrası sıvıyı çevreye, derelere vermektedir. Bu nedenle

verimli toprak ölmekte, tarım ve tüm canlıların sağlığı etkilenmektedir. Kızıldere Jeotermal Santrali, kurulduğu 1983 yılından sonra yıllar reenjeksiyon yapmadan çalışmış ve ortalama 700 ton/saat debide atık sıvıyı Büyük Menderes nehrine vermiştir. Bu bölgede yer alan verimli ovalar ve Büyük Menderes, Gediz nehirleri işletme, sondaj-test dönemlerinde jeotermal akışkan ve kimyasalla vahşice kirletilmiştir.

Bir diğer konu CO2 emisyonudur. Ülkemizdeki jeotermal sahalarda kurulu elektrik santralleri, sanılanın aksine sera gazı emisyonunu azaltmamakta, özellikle Batı Anadolu'daki santrallarda CO2 çoğunlukla atmosfere salınmaktadır. Ülkemizdeki bazı JES'lere kaynak aktaran Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD- Europe Bank for Reconstruction and Development) 2016 yılında "Türkiye'deki temiz enerji projelerinin çevreyi kömür santrallerinden daha fazla kirlettiğini" ifade etmiş ve önlem alınması gerektiğini söylemiştir.

Gözden kaçırılmaması gereken bir başka husus ise; JES'ler için açılan sondaj kuyularının atık çamurudur. Sondaj çalışması sırasında kullanılan bentonit ve farklı kimyasalları da içeren çamur "Atık Yönetimi Yönetmeliği" uyarınca bertaraf edilmelidir. Ancak çevre sağlığı açısından oldukça tehlikeli ve zararlı olan bu atık da çevreye, dereye verilmektedir.

Kar hırsı sebebiyle; canlıların sağlığı, güvenliği, çevrenin korunması ve kaynakların beslenmesi konularında önlem alınmamakta, uyarılara kulak verilmemektedir. İhale süreçlerinden itibaren başlayan bu danışıklı dövüşün faturası hepimize kesilmektedir. Tüm bu hususlar üzerine, bir kez daha kamusal denetimin önemi ve zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Jeotermal Enerji Santrallerinin, doğaya ve çevreye olan olumsuz etkilerinin araştırılması, özellikle Jeotermal Enerji Santrallerinin Ege Bölgesinde incir ve zeytin üretimine etkisini araştırmak ve gerekli yasal ve idari önlemlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddelerine göre Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Kenan Arslan. Ali Mahir Başarın
Denizli. Mersin
Gülizar BİÇER KARACA
Denizli Milletvekili
Mükşel Özkan
Burcu Ak
Kadın Aileler
Teknik Milletvekili
Mahmut Taral
Bt
Tunc
Candir Yılmaz
Tehiş
Kenan ZİBEK
Samir
Denizli
CHP
T.B.M.M.
HURİYET HALK PARTİSİ
12
ULU BAŞKANLIĞI

758. Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
11 Dr. Ali Şener	İstanbul	[İmza]
12 DURSAL ADIGUZEL	İstanbul	[İmza]
13 Erhan Sarıbal	Bursa	[İmza]
14 Munat Bakan	İzmir	U. Bakan.
15 Neslihan Hancıoğlu	Samsun	[İmza]
16 Hacı Ahmet Aksoy	Karabük	[İmza]
17 Cengiz Gökçel	Mersin	[İmza]
18 Bekir Başeviren	Mariya	[İmza]
19 Ali Haydar HAKVERDİ	Ankara	A. H. Hakverdi
20 Kani Beko	İzmir	[İmza]
21 Süleyman Bilbul	Aydın	[İmza]

